

УДК 821.161.2: 82.311.6-94 Білик

ІСТОРИЗМ МИСЛЕННЯ У ПРОЗІ І. І. БІЛИКА

Тетяна Стас, аспірантка,

*Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова
tatyana.stas@gmail.com*

Стаття присвячена специфіці відображення давньої історії українських земель у творчості І. Білика. Досліджено історію написання та подальшу долю історичних романів автора. Звернемо увагу на ряд невідповідностей у трактуванні автором романів історичних особистостей і вактів, що обумовлено художньо-образною концепцією твору, як новою реальністю.

Ключові слова: історизм мислення, історичний роман, цензура, рецензія.

Актуальність теми полягає в тому, що за останній час зростає зацікавленість власною історією, історію своєї землі. І якщо праці істориків не доступні широкому загалу (як через малий тираж, так і через складну мову написання), то історичні романи здатні заповнити цю лакуну. Романи І. Білика відносять читачів до часів давніх скіфів. Тема ця не є дуже популярною серед романістів, тому художня розробка відповідає запитам читачів.

Об'єктом дослідження є історичні романи І. Білика. **Предметом** аналізу є образне втілення історизму в художній творчості письменника.

Варто відзначити, що незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених твору І. І. Білика, ця проблематика залишається недостатньо висвітленою. В дисертаціях Р. Іванченко «Співвідношення історичної та художньої правди в сучасній українській белетристиці (Ю. Мушкетик, І. Білик)»; М. Лаврусенко «Дохристиянське минуле в українській літературі ХХ століття: проблеми кореляції наукового і художнього пізнання», «Романи Івана Білика «Меч Арея», «Похорон богів» — художні кореляти історичної свідомості» лише частково розглянуто художньо-образне втілення. А разом з тим його світоглядні позиції, як і будь якої іншої людини, мали значний вплив на творчість, на висвітлення історичних подій, що вплинуло і на особливості стилю, поезики [7].

Основний виклад матеріалу. В художній літературі, як і в гуманітарному просторі загалом, категорія історизму відзначається універсальним характером. Проте в історичній прозі історизм відзначається

специфічними особливостями, оскільки стає домінантою образо- і стилетворення.

Учені стверджують, що історичний роман — це перш за все роман, а потім уже історичний. Варто розуміти, що кожен митець (літератор, художник, музикант) безумовно має право на творчу свободу. І якщо вже мова йде про історичний роман, а відтак історизм художньо-образного відображення і відповідно суб'єктивно-авторської оцінки та концептуалізації зображуваного, то цей жанровий різновид слід розуміти як дуже відповідальне ставлення митця до історичного факту, до вибору прийомів його відображення, а також до висвітлення найважливіших реалій та закономірностей генезису національного буття в означених історичних епохах.

В історії літератури, як і мистецтва загалом, був період, коли антропологічний фактор призвів до суб'єктивізму наукового й художнього мислення. Більшість сучасних дослідників літератури сходились на думці, що це було і залишається негативним явищем. Усі погодяться з тим, що власна думка автора, відображення його особистого ставлення до подій та осіб з минулого може поширюватись лише до тих меж, в яких не відбувається порушення образу об'єктивного історичного буття, звичайно ж науково виваженого і такого, який поки що не піддавався сумніву. Така якість художнього досягається співвідношенням вимислу, домислу й історичного факту у змісті твору, що і реалізується в історизмі художнього мислення як трансформацій правди історичної в художню. Питання про зв'язки літератури й історії притаманні усім культурам світу, але у слов'янських, зокрема українській, вони набувають особливого, ментального значення. Довгий час в літературознавстві панувала думка про апріорну історичність всієї української літератури. Поняття «народна історія» та «історія народу» були ледь не тотожними. Коріння української історичної літератури сягають ледь не часів Київської Русі, прикладом якої вважається «Слово о полку Ігоревім».

Пізніше історизм шукали і знаходили в Шевченкових «Гайдамаках», Кулішевій «Чорній раді». Через таку позірну історичність творів українських письменників у радянський час ряд творів було навіть заборонено. Серед них такі історичні романи, як «Гетьман Іван Виговський» І. Нечуя-Левицького, «Молодість Мазепи», «Руїна» М. Старицького, «Людолови» Зінаїди Тулуб, «Мальви» Р. Іваничука, «Меч Арея» І. Білика [4]. Для рішення про заборону достатньо було лише

назви, певним чином пов'язаної з «небажаними» сторінками історії. Саму книгу можна було і не читати, адже її зміст за визначенням історичний. Саме тому автори, що хотіли бути надрукованими, часто власноручно обмежували себе історією Київської Русі, приймаючи догматичний погляд на неї як колицку трьох братніх народів.

Такий тісний зв'язок «історія — література» має своє пояснення. Наукові праці з історії часто не доступні широкому загалу, друкуються в періодичних виданнях наукових установ, матеріалах конференцій і навіть не потрапляють до публічних бібліотек. А художня література і надалі залишається тим містком, за допомогою якого можна долучитись до набутків нації, відчути себе причетним до її історії. Літературний твір — могутній інструмент приєднання до національної пам'яті. З огляду на неоднозначність української історичної минувшини, на багатство її персоналій найпопулярнішим жанром історичної белетристики стає романічна форма. Визнаними майстрами історичного роману вважаються П. Загребельний та його («Диво»), З. Тулуб («Людолови»), І. Білик («Меч Арея» та «Не дратуйте грифонів»).

Показовою в реалізації принципу художнього історизму є творчість Івана Івановича Білика. В 1972 році друком виходить його роман «Меч Арея», а в 1986 році — «Похорон богів». Обидві книги схвалені читачами і стали бестселерами. Разом з тим «Меч Арея» майже відразу був заборонений за вказівкою ЦК Компартії України — за «неправильне трактування історії» і вилучений з бібліотек. Цьому передувала купа доносів на автора. З накладу в 65 тисяч примірників 5 тисяч були знищені. Оригінальною була практика звіту про знищення книг: з них виривали титульні сторінки і підшивали їх в зошити по 100 шт. А самі примірники переправлялись на переробку як макулатура. Декілька таких зошитів збереглись у самого І. Білика і в музеї літератури. Для забороненої книги починається висвітлений в епоху Радянського Союзу шлях передавання її з рук в руки. Продавці книжкових яток і магазинів ховали під дозволені цензурою книги, розуміючи, що заборона — найкраща реклама, внаслідок чого книги продаватимуться ще жвавіше [1]. Це так звана друга хвиля боротьби з дисидентами. І. Білик позбувся роботи, зазнавав всіляких утисків, в тому числі і на шпальтах преси. Лише зі здобуттям Україною незалежності до нього прийшло справжнє визнання. Так, І. Білик стає лауреатом Державної премії імені Т. Г. Шевченка за роман «Золотий Ра» (1991), Всеукраїнської літературної премії — за найкращий роман року «Не дратуйте

грифонів» (1993), премії імені М. Старицького (1994) — за високохудожні твори, а також нагороджений відзнакою «Золотий письменник України» 2012 року.

Цькований пресою на батьківщині, автор був визнаний за кордоном. Його «Меч Арея» був перевиданий у Канаді, Сполучених Штатах Америки, Великобританії (на сьогоднішній день книга витримала 15 перевидань, 9 з котрих були здійснені за кордоном). Такий розголос і така увага сприяли тому, що в 1977 році терміново було видано роман «День народження Золотої Рибки» [5]. В ньому мова йде про важкі умови праці на будівництві Дніпрогесу, про шкоду, завдану екології. Проте цензура вважала цю книгу не такою «ідеологічно шкідливою», ніж романи про події давно минулих літ. Також І. Білику дозволили працювати в редакції журналу «Всесвіт». Водночас письменник займається перекладом з болгарської, де також досягає певних успіхів [3].

Що ж такого знайшли в творах І. Білика радянські цензори? Відповідь на це питання, напевно пов'язана з тим, що і по сьогоднішній день знаходяться «історики», котрі абсолютно серйозно стверджують, що назва міста Тріполі має безпосереднє відношення до Трипілля, ім'я Атілла — перекручене Гатило, а ще є імператор Сулла, котрий нібито походить з Посулля.

Історик Олена Апанович вважає, що найбільше радянських ідеологів спантеличило те, що на карті народів пізньої античності серед балтів, готів, скіфів, фракійців і сарматів знайшлося місце і нашим предкам. Так, головний герой роману — київський князь Богдан Гатило нібито є прототипом легендарного гунського царя Атілли. Історичність Атілли доведена професійними історичними дослідженнями. Але час, в котрому в романі діє Богдан Гатило — V ст. н. е., — далекий від офіційно визнаної дати заснування Києва. Тоді письменнику інкримінували «оспівування і романтизацію минувшини, якої не було», «фальшування історії», хоча автор свою позицію і обґрунтував у післямові — «Аксиомах недоведених традицій» [2, с.7].

Рецензентом роману «Меч Арея» був Петро Толочко, професійний історик-археолог, специфічна людина. Саме він і «розгромив» художній твір, сприйнявши його ледь не як працю історичну. Така реакція історика-науковця змусила І. Білика сісти за післямову до роману, котра фактично стала науковою розвідкою. Тому не дивно, що її автор писав навіть довше, ніж сам роман. Після «доопрацювання» схвальну

рецензію на книжку написав уже тодішній директор Інституту історії Федір Шевченко, котрий більш терпляче поставився до художньої інтерпретації історичних подій в літературі [7].

Як вже писалося вище, І. Білик прагнув стати істориком. Не судилося. Але для своїх романів він досить ретельно студіював історію. З часом він навіть вибудував свою власну концепцію щодо виникнення і розвитку світоглядної думки давніх слов'ян та прилеглих народностей. До речі, ця його теорія знову ж таки не отримала схвальних відгуків П. Толочка та інших істориків. Але в якості теорії, як відзначають І. Михайленко [5] і Г. Насмінчук [6] для написання художніх творів вона цілком прийнятна і може мати право на існування. Головна ідея його теорії — «українці» з'явилися набагато раніше, ніж про те говорять будь-які джерела. Цьому є пояснення в різноманітності філософських світоглядних традицій Київської Русі. Підґрунтям для світогляду Білика стали праці таких істориків, як В. Хвойка, Б. Рибаків, В. Брайчевський та інші, котрі доводили неперервність та єдність етнотворення, а значить і споконвічну автохтонність українського етносу [4]. Саме тому Білик всі етноси, що проживали на території сучасної України, вважає безпосередніми предками сучасних українців. Скіфів, сарматів, готів та інші етноси прийнято вважати імовірними фігурантами українського етнотворення. Власне, в сучасній українській культурі можна знайти відголоски традиції тих давніх народів. Підтвердженням цьому є як ляльки-мотанки, знайдені у трипільських пам'ятках, так і вишитий одяг. Відомо, що скіфи своїх гостей частували хлібом-сіллю, а половці об'єднувались в курені [6].

Але разом зі сприйняттям раціональних історичних теорій І. Білик також сприймає і відверту міфотворчість сучасних белетристів. Так, в його романі «Меч Арея» чітко помітно слід «Велесової книги». Язичницьке минуле явно героїзується, вважається таким собі «золотим віком» [5]. Гармонія і єдність Неба, Води і Сонця, богів, природи — вислід міфологізування в колективній та індивідуальній творчості, яка гіперболізує роль людини в єдності язичницької віри, народної мудрості, етики, совісті та людської гідності. Духовний потенціал багатой обрядово-ритуальної культури наших пращурів з її непереборною здатністю впливати на глибинні засади внутрішнього буття конкретної людини — сприятливий ґрунт для формування філософського світорозуміння, який і дав давньоукраїнській спільноті можливість прокласти свій шлях у тогочасному християнському світі. Це

яскраво простежується в романах Івана Білика. Зокрема «Меч Арея» демонструє на прикладі життя головного героя Гатила всю картину тогочасного світосприйняття і світорозуміння. Богдан є виразником традиційних вірувань свого народу, усі фольклорні знахідки для Гатила є життєвою реальністю. Перед тим як піти у похід, він завжди намагався дізнатись волю богів на те. Коли його язичницькі вірування у множинність богів почали піддаватись сумніву, то натомість думки про прийняття християнства все більше знаходили відгук у його серці, — він ставав уважнішим до проповідників, сприймав сказане ними і намагався звертатись до «єдиного» Бога.

І. Білик у своїх творах на історичну тематику спробував розкрити всю багатогранність поглядів давніх слов'ян та кочових племен, наблизивши читачів до бачення світу очима предків. Проте ці погляди виглядають досить реалістичними, якщо звичайно ж вважати «Велесову книгу» справжньою. Але вже зараз практично всі історики сходяться на думці, що вона є підробкою, причому ідеологічною, направленою на утвердження єдності, ідеологічної і історичної, трьох сусідніх народів. Крім того, фальсифікатор мав досить мало знань з лінгвістики, історії мови, культурології [7, с.148].

На відміну від багатьох сучасників, І. Білик відводить значну роль історичній постаті. Тут він погоджувався з авторами «Філософської енциклопедії», котрі стверджували, що «особистість — це людський індивід як продукт суспільного розвитку, суб'єкт праці, спілкування і пізнання, детермінований конкретно-історичними умовами життя суспільства» [6, с. 59].

Історична концепція Івана Білика має два головні аспекти. По-перше, письменник створює художню версію справжнього народного епосу, художньо трансформуючи специфіку історичних переказів, і подає власну версію початків Русі, що в загальному контексті окреслюється як історія започаткування великої держави — правітчизни української землі (історія Атілли). По-друге, Білик подає власну оригінальну концепцію історії сприйняття християнства Руссю, що, як відомо, уможливило повноправне входження великої держави в загальносвітовий історичний континуум. О. Апанович у передмові до видання твору у 2003 р. писала: «...в романі історія нашого народу продовжується на півтисячоліття в глиб віків...» [4, с.138].

Іван Білик «знайшов місце» на карті пізньої античності й для наших предків. Ось в чому полягає високий патріотичний пафос його

роману» [2, с. 5]. Разом з тим навіть патріотичний пафос не має розходитись зі здоровим глуздом, який в свою чергу не має значно обмежувати фантазію автора, його творчий політ. Багато хто з дослідників вбачає в творчості І. Білика спробу створити образ національного праукраїнського культурного героя. Український письменник художньо відтворює у романі «Меч Арея» процес еволюції культурного героя у сферу епічного героя, але зберігає при цьому в образі Гатила риси першопредка, деміурга, який формує блага культури, творить відповідний соціальний контекст, є причетним до світобудови, формування і виховання людей. Саме через таке чуттєве ставлення до ролі особи в історії І. Білик спробував змістити увагу від особи князя Володимира до напівлегендарної особи Добрині, котрого І. Білик називає князем. Оригінальність художньо осмислюваних історичних подій, новаторство та сміливість автора обумовили цілковиту оригінальність його творів [6].

У своїх романах І. Білик створює не просто культурного героя, а ще й героя історичного, конструюючи їх образи в загальнокультурному контексті. Отже, історичні персонажі в його романах — культурно визначальні.

В українській літературі, котра завжди щедро використовувала історичну тематику, створено безліч образів козаків-героїв, лицарів степу. Інша улюблена в літераторів історична доба — епоха Київської Русі. В більшості випадків Русь розглядається як спільна загальнослов'янська спадщина. Ще однією спільною рисою в українській літературі на історичну тематику є те, що представники влади завжди є уособленням всіх негативних рис. А от простолюдини завжди є морально вищими (хоч часто ця вищість проявляється через ряд фактично негативних характеристик), яскравим прикладом цього є зразковий в українській літературі твір «Диво» П. Загребельного. Гостро також стоїть питання з самоусвідомленням, якщо не для самого героя, то для його нащадків.

Авторська позиція І. Білика тут стоїть одноосібно. Адже він у своїй власній теорії значно «подревнює» древність Русі, вважаючи її першопредками скіфські племена, логічно апелюючи до того, що то є невід'ємна складова історії української землі. У післямові до другого перевидання роману Іван Білик пише: «Й хоча відомо, що угорці прийшли на свою теперішню землю з угро-фінського етнічного материка в Приураллі через добрі чотири століття після смерті Атілли, але дум-

ка про Угорщину як країну гунів од багатократного повторення так укорінилася, що лишається й досі якоюсь аксіомою (ніким, щоправда, не доведеною). Висновок поки що може бути один: народів-примар в історії не було й не могло бути; якщо ж вони й є, то це плід фантазії, традиція, яка тягнеться ще з сивих часів Геродота. Існують й існували народи в плоті й крові, й кожен був носієм своєї, лише йому притаманної духовної і матеріальної культури, а все, що стосується матеріального, — вічне й незнищенне. Й коли ми не знайшли слідів Геродотом згадуваних амазонок, то це ще не означає, ніби їх не було, а просто ми не там або не те шукали» [2, с. 9].

Як вже зазначалось вище, для своїх романів І. Білик ретельно вивчав історичний матеріал. Довгий час серед археологів гіпотеза про те, що літописні гуни були предками українців, була досить популярною. Її нібито навіть підтверджували археологічні джерела. Проте на сьогоднішній день ця гіпотеза знаходить все менше прихильників серед професійних дослідників, залишаючись лише на сторінках міфотворців та не досить сумлінних дослідників, котрі готові на пересмикування фактів, аби лише довести «правильність» своєї теорії.

Окрім праць з історії, на сюжетну лінію роману «Меч Арея» вплинули також німецька міфологія та епос. Мова йде про германський епос «Пісня про Нібелунгів», де Атілла постає під іменем короля Етцеля. Саме в германському епосі існує здавалося б непоєднане поєднання фаталізму і «активізму» в людському житті.

Виходячи з цього, немає нічого дивного в тому, що в романі «Меч Арея» І. Білик звертається до постатей не лише Атілли, але й Добрині — вихователів князя Володимира Великого. Добриня, як відомо, був досить діяльною постаттю, яка суттєво вплинула на історичний розвиток Київської Русі — безпосереднім родоначальником України. Саме тому автор використовує історичне минуле як матеріал, котрий дає змогу не лише віднайти подібне за духом для того історичного періоду, про котрий йде мова, але й усвідомити свою історію як частину загальнолюдського набутку, розвитку загальної історії. Висвітлюючи так детально минуле, автор не просто описує перехід від родових до племінних форм суспільної організації («Меч Арея» та «Похорон богів» відповідно) [4], а й тернистий шлях державотворення. І. Білик ставив собі за мету допомогти нації усвідомити свою значущість і гордість за своє минуле, розуміння глибокого історичного коріння своєї спільноти. Саме в цьому було надзавдання для І. Білика. Всі герої,

створені І. Біликом, характеризуються як надзвичайно талановиті державотворці, могутні тілом і духом, далекоглядні. Образ ідеального правителя І. Білик не просто створював, а й проектував на сьогодення через своїх читачів, через їх сприйняття. Алюзивною на рівні підтексту є думка про потребу відродження старих богів, необхідність появи могутнього державотворця.

Досить показовою для творчості І. Білика є його орієнтованість на поетику характеротворення часів античності. Для цього способу є актуальним розширення значення слова «тіло», коли воно стає єдиним цілим з духом і вже не розлучається з ним. Внаслідок використання такої специфіки творення образів у І. Білика виходить парадоксальний, але від цього ще цікавіший ефект виразності образу. Чого лише вартий той епізод, коли до Русі приїзять грецькі послы, що відстоюють необхідність християнізації могутньої слов'янської держави. Головні герої Володимир і Добрович у хронотопі роману зустрічають гостей на березі Дніпра під час купання. Грецькі послы, без засмаги, з обвислою шкірою, явно програють руським князям. Ті, будучи вдягненими в одні лише пов'язки, видаються ледь не рівними богам-олімпійцям. Так загартовані і тілом, і духом слов'янські язичники наближаються до античних богів, а хирляві послы-християни ніби зайвий раз підкреслюють поклоніння мертвому, що постає в суб'єктивних точках зору героїв романів «Меч Арея» та «Похорон богів». В цьому моменті ми не бачимо натяку на конфлікт вірувань та можливість художньої полеміки щодо переваг християнства над язичництвом чи навпаки, зате бачимо, як сприймається людиною добро і зло, утверджується її віра.

Всі 10 романів І. Білика створені були в часи, коли Радянський Союз доживав свого часу. Разом із процесом державної дезінтеграції відбувався процес пробудження українців від історичної летаргії. Пробудження це співпало з розквітом комп'ютерних технологій, зі зростанням впливу електронних ЗМІ. Разом з тим культура читання книг не лише не відмерла, а й заново набирає сили.

Тож не дивно, що саме в 1990 році, за рік до розвалу Радянської імперії, побачив світ один із перших романів І. Білика «Яр». Написаний він був ще в студентські роки, ще перед скандальним «Мечем Арея». Перша спроба його оприлюднити була ще в 1960-х. «З цим твором пов'язана хитромудра епопея», — згадував Білик. Знав, що йому закинуть націоналізм, і це підтвердила замовна рецензія. Та директор видавництва «Дніпро» Олександр Бандура захистив автора, ще й дав

йому мудру пораду: «Замкни в далеку шухляду, загуби ключа і відкрий роки через 20». У 2008 році буде ще одне перевидання роману. Події роману розвиваються в роки Другої світової війни. Головний герой перебував у засланні на Колимі, він дивом вижив і навіть зумів втекти. Вдома опинився між більшовицьким та німецьким вогнями. Доля героя — не лише доля народу, котрого протягом століть намагались упокорити, зробити пішаком на дошці політичної гри. Його дід Яків та батько Іван Вакуленко були репресовані. Тому і носив він мамине прізвище. Саме матеріні розповіді і послужили першопоштовхом для написання роману. Тому цей роман також можна вважати історичним. Разом з тим він і метафоричний. Автор закликає «не стрибати до яру забуття», а навпаки «саджати дерева, котрі своїм корінням врятують рідну землю від оповзнів» [4].

Висновки. Отже, навіть на початку XXI ст. історичний роман не втрачає популярності в українського читача. Він залишається ледь не єдиним для широкого загалу джерелом інформації про минуле нашого народу. В історичних романах сумлінні автори (а І. Білика можна віднести саме до цієї когорти) переосмислювали інформацію з відкритих праць професіональних дослідників. У романах І. Білика Скіфія постає невід’ємною частиною передісторії України, а скіфознавство — нашим аналогом античної, класичної історії та археології. В його романах Україна присутня у прадавньому загальноєвропейському контексті. І не просто присутня, а є його невід’ємною частиною, незмінною в віках. Автор не лише точно передає описані в давніх історичних документах події з історії української землі, але й образно відтворює (що є улюбленим методом Геродота) мандрівку з опитуваннями місцевих жителів. Художній переказ різних легенд, вплетіння в канву роману історичних подій з давнього минулого — все це дозволяє відчутти дух епохи. Складна взаємодія грецької та варварської цивілізацій, що відтворена в романі «Не дратуйте грифонів» через особисті переживання княжича Соболя, як ніколи є актуальною і по сьогодні. Але не варто забувати, що перед читачем не підручник з історії, а художній твір. А його автор — не історик, а письменник, котрий має право на власну інтерпретацію подій сивої давнини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білик І. Аксіоми недоведених традицій / І. Білик // Білик І. Меч Арея: роман. — 2-ге вид. — К.: Веселка, 2004. — 432 с.

2. Білик Іван [Електронний ресурс] / Інститут історії України НАНУ. — Режим доступу: http://history.org.ua/?termin=Bilyk_I.
3. Климишин М. Роман «Меч Арея» на славу України / М. Климишин // Визвольний шлях. — 1978. — № 2. — С. 3–15.
4. Кравченко І. Іван Білик і його роман «Похорон богів» / І. Кравченко // Вітчизна. — 1988. — № 5. — С. 7–14.
5. Михайленко А. Відтворювати історичне обличчя України / А. Михайленко // Літературна Україна. — 1996. — С. 4.
6. Насмінчук Г. Романна історія на рубежі тисячоліть: філософська візія минулого України у творчості сучасних письменників [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrlit.vn.ua/article1/1809.html>
7. Топачевський А. Зоряні світи Івана Білика [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://litukraina.kiev.ua/zoryan-sv-ti-vana-b-lika>.

ИСТОРИЗМ МЫШЛЕНИЯ В ПРОЗЕ И. И. БИЛЫКА

Татьяна Стас, аспирантка,

*Одесский национальный университет им. И. И. Мечникова
tatyana.stas@gmail.com*

Статья посвящена специфике восприятия древней истории украинских земель в творчестве И. Билыка. Исследована история написания и дальнейшая судьба исторических романов автора. Обращено внимание на ряд несоответствий в трактовке автором романов исторических личностей и фактов, что обусловлено художественно-образной концепцией произведения, как новой реальности.

Ключевые слова: *историзм мышления, исторический роман, цензура, рецензия.*

HISTORICISM OF THINKING OF I. I. BILYK'S PROSE

Tatyana Stas, postgraduate student

*Odessa I. I. Mechnikov National University, Ukraine
tatyana.stas@gmail.com*

This article is devoted to the specifics of perception of the ancient history of the Ukrainian lands in the works of Bilyk. Studied the history of writing and the fate of the author of historical novels. Also shown on the main differences I. Bilyk works of civic history.

Actuality is that in recent years a growing interest own history, the history of their land. If the works of historians are not available to the public (via a small circulation, and through the complex language of writing), the historical novels can fill this gap. Novels I. Bilyk refer readers to the time of the ancient Scythians. This theme is not very popular among novelists because artistic development meets the needs of readers.

The object of the study is historical novels I. Bilyk. The subject of analysis is the figurative embodiment of historicism in art writer.

Key words: *historicism thinking, historical novel, censorship and recension.*

REFERENCES

1. Bilyk I. (2004), *Aksiomy nedovedenykh tradytsii* [The axioms of unproven traditions], *Mech Areia* [Areia's sword], Veselka, Kyiv, 432 p.
2. Bilik, I. (2016) available at: http://history.org.ua/?termin=Bilyk_I (access September 15, 2016).
3. Klymyshyn, M. (1978), Roman «Areia's sword» on glory of Ukraine, *Vyzvolnyi shliakh*, no. 2, pp. 3–15.
4. Kravchenko, I. (1988.), Ivan Bilyk and his novel «Funeral of gods», *Vitchyzna*, no.5, pp.. 7–14.
5. Mykhailenko, A. (1996), Reproduce the historical face of Ukraine, *Literaturna Ukraina*, p. 4.
6. Nasmynchuk, H. (2016), «The Novelistic story on the turn of thousand: the philosophical vision of the past of Ukraine», available at: <http://www.ukrlit.vn.ua/article1/1809.html> (access September 20, 2016).
7. Topachevskyi, A. (2016), «The star worlds of I. Bylik», available at: <http://litukraina.kiev.ua/zoryan-sv-ti-vana-b-lika> (access September 21, 2016).

Стаття надійшла до редакції 27 вересня 2016 р.